

ХТО З ПІСНЕЮ ДО НАС ПРИЙДЕ...

Кулішова і інші. - 1990. - №39 (30.09.) - с. 2

Як перестріли фольклорний хор під Кінтями

ДИВА-ДИВНІ відбуваються на дорогах Чернігівщини! Багато з нас ще пам'ятає, як було перекинуто обласнокомітську «Болгу» і з багажника на світ божий посипалися небачені делікатеси. І ось минулої суботи нова подія: запрошений на свято відомий фольклорист, музикант, керівник етнографічного хору «Гомін» Леопольд Іванович Ященко серед білого дня й у повній свідомості лежав на перехресті автошляхи поблизу Чернігова, затиснувши у руках, наче свічку, улюблену сопілку. А літня селянка загрожувала йому зламаним державним від синьо-жовтого прапора. У цей же час у самому Чернігові сиділи на бруку пікетники, вимагаючи пропустити «Гомін» до міста... То що ж сталося?

ЩОБ ЗРОЗУМІТИ, варто, мабуть, звернутися до вельми дивного документа, недавно прийнятого президією Чернігівської обласної Ради народних депутатів. У зв'язку з тим, що, на її думку, під час громадських сходів усе частіше звучать заклики до «зміни радянського державного ладу, розправи над комуністами, паруги над пам'ятником В. І. Леніну», президія вирішила «заборонити діяльність політичних угруповань і організацій, що дестабілізують політичну обстановку». Правоохоронні органи області зобов'язувалися рішуче припиняти проведення подібних масових заходів і притягати винуватців до карної відповідальності.

Не встигло висохнути чорнило на папері, як життя наочно довело, що при бажанні і незначному напруженні уяви «полі-

тичне угруповання» можна вглядіти у будь-якій групі людей. Скажімо, в етнографічному (переважно жіночому) хорі. Наслідком такої точки зору стала «героїчна оборона» Чернігова від «екстремістів». Спробуємо відтворити події зі слів учасників «Гомону».

Усе почалося з того, що чернігівське Товариство української мови імені Т. Г. Шевченка в особі його представника Володимира Ступака запросило на День міста «колеги» зі львівського Товариства мови та київський «Гомін». І ось суботнього ранку три автобуси з хористами і львів'янами під'їхали до кордону області. Тут їх вітали хлібом-сіллю, квітами. Господарі та гості піднесли проспівали «У нас велике свято нині...» та інші народні пісні, й урочисто наладшований кортеж вирушив

далі. З піснями промчали Козелець, але під селом Кінті знову натрапили на натовп. Співаки радісно висипали з автобуса й затагли «Ой, у лузі калина...». Але зустрічаючі пісню не підхопили. Вона настовхнула на злі, похмурі обличчя і поволі обірвалася.

...У натовпі були здебільшого чоловіки. Раптом один з них видихнув перегаром: «Забирайтеся, не топчіть нашу землю!». Інший підскочив до тендітної хористки, наставив два розчепірені пальці їй у вічі й люто просичав: «Я не знаю, що зроблю тобі зараз...». Не очікуючи, поки той вирішить, як саме слід розправитися з гостями-співаками, «Гомін» позадкував до автобуса. «Нероби, — лунало вслід, — краще бульбу допомогли б копати». (Забігаючи наперед, скажу, що «велике протистояння» тривало цілий день. І якщо «Гомін» витратив свій вихідний, то селяни, — коли припустити, що саме вони були у натовпі, — за цей час могли чимало картоплі зібрати). Звичайно, були на місці подій і представники правоохоронних органів, які здалеку стежили за «порядком». А машин з «оборонцями» все більше. Лунали погрози: «Хай на-

дійде вечір — спалимо автобуси».

Можна, мабуть, розцінити «заслін» під Кінтями як бажання перевірити репертуар «Гомону» на лояльність. Та складалося враження, що «музикознавці» у цивільному взялися втілювати в життя крилатий вислів: «Хто з мечем до нас прийде, той від меча загине». Але ж не на битву їхав «Гомін» — на свято. І взяв із собою не зброю — пісню. І дітей... Мені доводилося не раз зустрічатися з цим колективом, то знаю, що люди там не похололиві. Проте цього разу перелякалися. Дехто з жінок і малеча плакали. Вже ладні були повернутися до Києва, та виявилось, автобус з усіх боків блоковано машинами. Облога, що тривала кілька годин, була добре організована: підвозилися харчі, питво. «Гості» ж сиділи голодні, без води. Та ситі «захисники» Чернігова значно подобришали й погодилися на переговори, у ході яких хористи впевнилися, що натовп складається не тільки з дядьків напідпитку, а ще й з охайно вдягнутих хлопців, досвідчених у дискусіях, політично «підкутих», «озброєних» суто апаратними штампамі. А час спливав...

Свідком цієї зустрічі став на-

родний депутат УРСР з Луцька О. Гудима, який звернувся до «Гомону» із закликом «живим ланцюгом» перекрити шосе. Тоді і трапився вищезгаданий інцидент з Леопольдом Івановичем. За що ж літня, вироблена селянка (про таких кажуть — то уособлення народу) підняла руку на земляка? Тому, що він обстоював своє право співати народні пісні?

...Хор утримував «бойові позиції» недовго. Якесь моторні хлопці, виявляючи неабияку досвідченість у подібних справах, таранили «ланцюжок». Зчинилася бійка. Одному хористові зламали перенісся, іншого — літнього чоловіка — топтали ногами...

Учасниця «Гомону» Ніна Омелянівна Челімікіна пригадувала потім, як, підхопивши сина, вдерлася з натовпу і на попутній машині дісталася Чернігова, сподіваючись на допомогу і захист. А в місті з нетерпінням чекали гостей. Люди, які купили квитки на концерт «Гомону», сподівалися на зустріч з ним. Тоді по місцевому радіо пояснили: разом з хором до Чернігова проривалися екстремісти (певно, малися на увазі львів'яни, які їхали пропагувати серед українців українську мову), а коли їх затримали та завернули, то, мовляв, і

«Гомін» із солідарності поїхав додому. Але чернігівці все не розходилися, до вечора пікетували вулиці міста, вимагаючи пропустити запрошених.

...Ніна Омелянівна розшукала у місті народного депутата УРСР Т. Яхєєву, з якою й повернулася у Кінті. Та «Гомін» вже подався до Києва. Вдалося зустрітись із якимось міліцейським начальником — свідком недавніх подій. Як розповідає Н. Челімікіна, на запитання депутата, що ж тут відбулося, той здвигнув плечима: «А що? Були якісь жінки, поспівали та й поїхали...». Яхєєва записувала його прізвище, коли у дверях з'явився ще один правоохоронець і доповів: «Спецпідрозділ з Ніжина прибув». Яхєєва прудко до нього: «А з якою метою ви у суботу з'явилися у Кінтях?». Дізнавшись, хто ця допитлива жіночка, міліціонер, мабуть, розгубився й відповів: «В особистих справах». А вона йому: «У супроводі спецпідрозділу?». Та правоохоронці досить швидко оговталися, й ніякої додаткової інформації одержати тоді не вдалося.

Здавалося б, сумна історія завершена. Втім, сьогодні учасники «Гомону» вітають один одного: «Героям Чернігова — слава!».

З певною іронією, звичайно. Але й дійсно, тієї суботи вони виявили неабияку хоробрість і наполегливість. Уявіть, ввечері хор повернувся до Києва, залишив найстарших та наймолодших, найслабкіших і... знову подався до Чернігова. Ночували у коридорі готелю. А вранці з гомінкою пісню такі з'явилися на вулицях міста! До них приєднувались чернігівці, вітали. Натовп проминув пам'ятник В. І. Леніну, навколо якого стояли міліціонери з собаками. Та ніхто не робив замаху на монумент вождя. Процесія дісталася Троїцької церкви, і тут «Гомін» співав під час відправи. А потім хор узяв участь у велелюдному мітингу, де звучали «Червона калина», «Ще не вмерла Україна», «Революція не...». Співаки розповідають, що люди дуже дякували їм. Пригадують, яке відчувалося єднання. І як підійшов до них синій чоловік, комуніст, і сказав: «Мені соромно, бо те, що вчора трапилося з вами, відбулося на моїй землі».

Справді, соромно. Тому, що на батьківщині Довженка, на Україні. А ще — страшно, що таке стало можливим.

Ю. ШАФРАНСЬКА.